

9 (ב) בקרית ארבע. לפי הפסט הוא ארון העיר או זונה העיר, וכמו שמתה צעיר ולא צאלוני ממרה, זהו הפסט, אבל הרי נזכר כ"פ הצרון ולא נזכר שהוא קרית ארבע, וגם דראוי היה לכבוד קרית ארבע כמו להלן ל"ה כ"ו, מזה יאל דרשם חז"ל כונה שמה כפרש"י, ומשום זה הימה סיבה מן השמים שמתות שרה בחצרון, אע"ג שהימה דירחה עם אברהם צבאר שבע, וואפילו ליעת סדר עולם שצפרש"י לעיל כ"א ל"ד ש"ב שנים לפני העקידה יאלו לחצרון, מכ"מ י"ל דאחר העקידה שב לצבאר שבע, כמבואר גם צפרש"י בסמוך וינא אברהם מבאר שבע, כמבואר גם גם אחר העקידה וישב אברהם צבאר שבע, וגם להלן כתיב ויחטק צא מבוא צבאר לחי רואי והוא יושב צארן הנגב, והיינו צבאר שבע כדכתיב לעיל כ"ה, ויסע משם אברהם אלצה הנגב, אבל שרה מתה בחצרון באיזה סבה ממשכב הסבות ית, או כאשר שמעה מדבר העקידה הלכה אחרי אברהם ויחטק חיי רומה, ובאשר הלכו לארץ המוריה והוא ציהודה סמוך לחצרון, נאה לשם וממה. וטעם סיבה זו מה' הוא באשר הימה קרית ארבע, וע"כ הוא משום הדרש ששם ראוי להקבר ארבע אבות העולם, ואזה"ר היה הראשון לקבורה שם ואיש לא ידע מזה: ויבא אברהם לספור ל"שרה ודבכרתה. דרך העולם מחלה לנכות זינו לבין עלמו, ואח"כ להספיד צרבים, וכמט"כ יאטעיה כ"ב י"ב ויקרא ה' לנכי ולמספר, אלא משום שהיה אברהם צא ממקום רחוק לשם, ובין כה וכה נתקבלו המון העם סביב הרים, כדאיתא בסנהדרין דף מ"ו דמשהי לה לשרה לפני קבורה יומר מן המורגל עד צוא. אברהם, מש"ה נודרו אברהם להספידה מחלה צרבים.

האז דבר

12

5 (א) ואתרי בן קבר אברהם. מהדא הוא דכתיב (משלי כא כא) ודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וקבוד, ודף צדקה זה אברהם שפאמר (בראשית יח ט) ושמרו דרך ה' לעשות צדקה, וחסד שגמל חסד לשרה, ימצא חיים ושני חיי אברהם מאת שנה ושבעים שנה וחסד שנים. צדקה וקבוד, אמר ר' שמואל בר יוחנן אמר לו הקדוש ברוך הוא אני אמונתי גומל חסדים תפסקת אמונתי בא לבש לבושי, ואברהם זקן בא בימים.

אברהם רגה, חיי לנה

13

ד. ביטול העצמיות

חכמי המוסר, העירו נאן לפי דרכם. שהמדדש בא להגיש, כי כאשר קבר את אשתו הטעין במעשיו הרגשת חסד בטיסית פשוטה, כו שהיה גמול בה עם כל אדם. ואף על פי שבאשתו כנפיו עסקית, הייתה נפשו של אברהם עמוסה כל כך בהרגשה הפשוטה של גמילות חסד, עד ששוב לא נותר בליבו חלל מה, קצה מקום, להרגשה הנפשית הפרטית שלו.

5 ולכן דלו חכמים מכאן דוקא, את ההוכחה לשלימות כח החסד של אברהם. שאם ברזע נורא זה של קבורת אשתו; לא היה ליבו פנוי להרגשת הקירבה האישית שלו - הא למדת, עד היכן ובאיזה תוקף נתעצמה מידת החסד של אברהם.

ובר השגה יבין, שדיבורים אלו, אף הם מיוסדים על היסוד שליבנו כאן, ש"חסד לאברהם" המהווה תמורה לדורות, מושתת על פלגי ה"מה הוא... אף אתה...", וכפי שנתבאר.

אברהם רגה - אברהם רגה רגה

11 (ב) בפסוק ואקברה את מתי מלפני הנה כאשר מתה שרה אמנו

5 ויבקש אברהם אחות קבר בעדה ועפרון ובני חת השיבו אמרים לה נמצא הלשון שבע פעמים. היינו ואקברה את מתי מלפני קבור את מתך. מקבור מתך. לקבור את מתי קבור מתך. ואקברה את מתי, ואת מתך קבור, והקשו כל הקדמונים ז"ל על כפל לשון שבע פעמים בסגנון זה, והיה די בשלש או ארבע פעמים לפי חוקי הלשון, ועוד יש להוסיף ולדקדק מדוע בשש פעמים הראשונות נזכר בתחלה קבורה ואחר כך מיתה, ובפעם שביעית נזכר בתחילה מיתה ואחר זה קבורה. בטח יש בזה ענין לענות בה אמנם יש לומר דהענין כך הוא. וידוע כי בעת שרצה אברהם אבינו ע"ה לקבור את שרה אשתו במערת המכפלה היה מונחים שם אדם וחיה וא"כ נצרכו עוד שם להניח גי זוגות אברהם ושרה, יצחק ורבקה, יעקב ולאה, ועליהם מרמזים הפסוקים באומרים כאן ששה פעמים לקבור את מתי וכדומה. כנגד ששה צדיקים העתידיים לצות שם, וידוע מאמר חז"ל (סוטה י"ג ע"א) כשבאו בני יעקב למערת המכפלה לקבור את אביהם בא עשו לחרור ריב ואמר שלי הוא וכו' מיד לקח חרב והתין את ראשו של עשו והיה הראש מתגלגל עד שנפל למערת המכפלה וכו' ע"ש (עין בסדרא ותרומה יונתן פי י"ח) וגם ידוע מאמר חז"ל (ברכות דף י"ח) רשעים בחייהם קרוים מתים אבל צדיקים במיתתם קרוים חיים ובגמרא (שבת קנ"ג) מקשינן והא כתוב כי עפר אתה ואל עפר תשוב ואיך אמרת דבשיתתם קרוים חיים, ומשני

40 היא שעה אחת קודם תהיה ע"ש. הרי חזינו דאצל הצדיקים שיין קבורה ואח"כ מיתה היינו שעה אחת קודם תהיה. לכן נכתב כאן ששה פעמים הלשון לקבור מתי וכדומה נגד הששה צדיקים הנ"ל שיצטרכו להקבר שם, אבל בפעם אחרונה כתיב ואת מתך קבור לרמוז על עשו שזכה בהיות ראשו להקבר במערת המכפלה. דאצל רשעים מיתתם קודמת לקבורתם כי בחייהם קרוים מתים לכן נכתב אצלם המיתה קודם להקבורה:

אברהם רגה רגה רגה